

De sincroniserede frugtauktioner —

en rationalisering af frugtom sætningen.

For blot 25 år siden var den erhvervsmæssige frugtavls og afsætningen af frugt et spørgsmål, der kun i ringe grad angik landbruget. Nu er det anderledes. Erhvervsfrugtavlen er udvidet meget stærkt, og det skyldes for en væsentlig del, at frugtavlsinteresserede landmænd i årenes løb har tilplantet større eller mindre arealer med frugttræer, navnlig æbler, og dermed gjort frugtavls til en ny landbrugsmæssig driftsgren. Også afsætningen af den avlede frugt er derfor blevet et spørgsmål af landøkonomisk interesse.

De udførlige frugttræællinger, der afholdes med visse mellemrum, giver et indtryk af erhvervsfrugtavls enorme vækst. Ved tællingen i 1929 opgjordes antallet af æbletræer til ialt 3,6 mill. stkr., men heraf stod kun 856 000 i erhvervsmæssigt drevne plantager, hvortil i statistisk henseende regnes plantager med over 100 træer. De tilsvarende tal for pæretræer var 1,3 mill. stkr., hvoraf kun 183 000 træer medregnedes til erhvervsavl.

Siden 1929 er antallet af æbletræer i erhvervsplantagerne mere end 5-doblet. Frugtudbyttet i erhvervsplantagerne er i årenes løb steget endnu stærkere, idet produktionen pr. træ er forøget som følge af forædling og mere rationel avl, herunder bedre gødskning, pasning og pleje, sygdoms- og skadedyrsbekæmpelse o. s. v. — ganske som tilfældet har været for de egentlige landbrugsplanter. I 1929 opgjordes produktionen af æbler i erhvervsplantager til 18 mill. kg — i 1950—51 til ca. 110 mill. kg. Og mens Danmark i 1929 havde en ikke ubetydelig *æbleimport*, så er forholdet i årenes løb vendt om. Nu *eksporteres* omkring 20 pct. af erhvervshøsten og hjembringer over 20 mill. kr. om året i fremmed valuta.

Sideløbende med denne udvidelse af avlen er frugtens opbevaring blevet stærkt rationaliseret. Adskillige større frugtavlere har selv indrettet frugtlagre, medens mange mindre frugtavlere har løst opbevaringsproblemet i fællesskab. Udviklingen er i de senere år gået stærkt i retning af dannelse af frugtsalgsforeninger med oprettelse af fælleslagre, hvor fagfolk tager sig af såvel opbevaring som salg.

Omsætningen og afsætningen af frugt er derfor efterhånden blevet et spørgsmål, som må interessere landbruget i samme grad, som afsætningen af frø og andre landbrugsprodukter har gjort det gennem mangfoldige år.

Den hidtidige afsætningsmåde.

Afsætningen af frugt foregik tidligere, nu mere sjældent, på den måde, at opkøbere tog rundt til avlerne for at besigtige og eventuelt købe frugten, men denne fremgangsmåde er ret omstændelig.

Størstedelen af den egentlige omsætning af frugt foregik dog bl. a. på de almindelige frugtauktioner, hvortil avlerne sendte de partier, som de på det pågældende tidspunkt ønskede at afsætte. Det gav mulighed for at komme i forbindelse med den køberkreds af grossister, der enten videresælger frugten til frugthandlere eller eksporterer den, men også med frugthandlerne selv, der køber for direkte salg i butikkerne.

Det store center, hvad det hjemlige forbrug angår, og i stor udstrækning også »eksportmarkedet«, ligger i København. Det er ensbetydende med, at en væsentlig del af den egentlige handelsfrugt passerer de københavnske mellemlid — også frugt avlet på Lolland-Falster og Taasinge med endelig afsætning i Nordjylland. En sådan omvej fordyrer varen, men hvad værre er: Dens kvalitet forringes som følge af den megen forsendelse og den hårde behandling, der ofte følger med. Æbler og æg er omtrent lige ømfindtlige i så henseende.

Store forsendelsesomkostninger og følgerne af hård behandling er dog ikke de eneste ulemper ved denne fremgangsmåde. Prismæssigt betyder det nok så meget, at usolgte partier ved for store samtidige udbud på auktionerne enten må hjemtages eller sælges til underpriser, hvilket i første række skader såvel producenten som markedet, men i det lange løb også forbrugerne i form af højere priser på det, de skal købe.

Nyordning indføres.

Det var derfor et meget stort fremskridt, da direktør *A. Rand*, Auktionshallen for Frugt og Grøntsager, København, indførte den ændring af sin auktion, at den kom til at foregå på grundlag af prøver, repræsentative for det kvantum frugt, som en avler eller samlecentral kunne ønske at udbyde. Hvis det udbudte parti blev solgt, kunne sælgeren ekspedere det direkte til køberen eller andre modtagere, denne måtte anvise. Blev der derimod ikke tale om noget salg, var der heller ikke løbet andre omkostninger på end de, der følger med prøvekasernes indsendelse. Det var det geniale i denne nyordning.

Imidlertid blev man ikke stående ved det. For at øge de interesserede køberes antal, gennemførte man auktionerne både i København og Aarhus samtidig på grundlag af fremsendte prøver, og det, der dengang vakte størst opsigt, var i virkeligheden, at de to auktionslokaler sattes i telefonisk forbindelse med hinanden og udstyredes med højttaleranlæg — auktionerne »synchroniseredes« — så de interesserede købere i København såvel som i Aarhus tog del i auktionen, ganske som om de befandt sig i samme lokale.

Krigen og de indførte maksimalpriser bevirkede imidlertid, at den nye omsætningsform kun fik en kortvarig prøvetid. Først i 1951 blev metoden taget op påny — nu i udvidet skikkelse under navn af *De synchroniserede Frugtauktioner*, tilsluttet et større antal frugtsalgsforeninger landet over. Foruden København og Aarhus kom nu også Odense med »på ledningen« og i samarbejdet om de egentlige frugtauktioner.

De 3 auktionssteder i indbyrdes kontakt.

Man får bedst et indtryk af fremgangsmåden ved denne særlige form for engros-auktion, som iøvrigt er illustreret på omstående skitse, ved at følge et parti æbler fra avlerens lager til det når sit bestemmelsessted, d. v. s. frugtgrossistens eller eksportørens lager.

Når en frugtavler ønsker at udbyde et parti æbler på engros-auktionen, der holdes hver mandag i den egentlige sæson, må han til hovedkontoret i København indgive anmeldelse herom senest den forudgående fredag formiddag. I anmeldelsen skal der være oplysning om sort, kvalitetssortering og partiets størrelse (mindst 2000 kg). Ønskes der solgt flere sorter eller sorteringer af samme sort, må hver af dem opfylde kravet om mindstekvantum.

Frugt, der udbydes på auktionen, foretrækkes sorteret efter de af Landbrugsministeriet fastsatte kvalitetsregler for derved at opnå den fornødne ensartethed. Det er ikke mindst af interesse for køberne at vide, at det parti, der udbydes, er af en kendt standard. De ved da omtrent, hvor meget de kan tillade sig at byde prisen op. Også for sælgerne er en ensartet sortering af stor betydning. De kan nemlig ved at følge prisbevægelserne for bestemte sorter i kendte standard-sorteringer få et indtryk af markedets stilling og derudfra slutte sig til, hvornår de har chancer for at få solgt en bestemt vare bedst muligt. Det er dog almindeligt, at større avlere udbyder nogenlunde regelmæssigt bestemte kvanta af de sorter, de har at sælge på det pågældende tidspunkt.

Allerede i forbindelse med anmeldelsen møder man en af systemets store fordele. Avleren kan fastsætte en mindstepris pr. kg. Opnås denne ikke på auktionen, »går partiet tilbage«, d. v. s. forbliver usolgt.

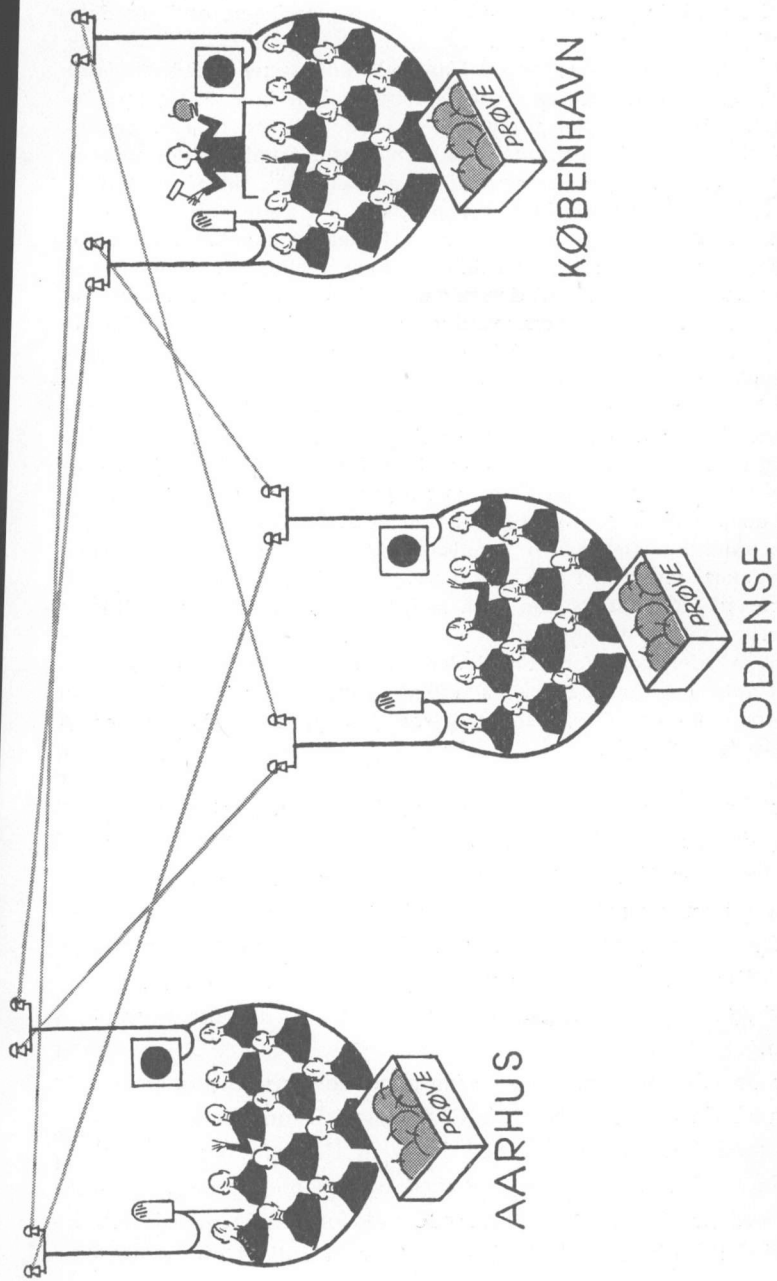
Efter at anmeldelsen er foretaget, bliver det sælgerens næste pligt at afsende et par prøvekasser med frugt af det parti, der udbydes, til hvert af de 3 auktionssteder, eventuelt kun til de 2. Disse prøver skal være fremme lørdag morgen, hvorefter de kontrolleres af auktionens og avlernes tillidsmand. Denne er bemyndiget til om fornødent at ændre kvalitetsbetegnelsen — som regel i nedadgående retning — og denne kontrol virker som en slags kvalitetsgaranti overfor køberne på auktionen.

Mandag er alle prøvekasserne fremstillet til købernes eftersyn forsynet med et nummer, der refererer sig til en fortegnelse over alle de tilmeldte partier med oplysning om deres størrelse, sort og kvalitetsbetegnelse, sælgers station, leveringstidspunkt, hvem emballagen tilhører samt angivelse af fragten i øre pr. kg fra sælgerens station til henholdsvis København, Aarhus og Odense. Alle priser på auktionen gælder frit leveret på sælgers nærmeste station som anført i fortegnelsen.

Når auktionen begynder mandag eftermiddag, er de 3 auktionslokaler sat i indbyrdes forbindelse, således som skitsen viser. Auktionarius befinder sig i »studiet« i København, hvorfra auktionen ledes, medens køberne i alle 3 landsdele kan følge slagets gang og på ganske samme måde som ved en almindelig auktion fremkomme med deres bud, efterhånden som de i fortegnelsen opførte partier udbydes. Budene falder, snart i Aarhus, snart i Odense og København. Når det ikke kan lade sig gøre at presse en pris højere op, meddeles det i højttaleren, hvem der blev højstbydende, og den respektive prøvekasse plomberes. Det hele går hurtigt for sig. På mindre end 1 time kan 60—70 forskellige partier skifte ejermænd. I sæsonen drejer det sig i reglen om 100—200 000 kg frugt, der stadig henligger urørt på lageret hjemme hos avlerne, indtil disse fra auktionen får meddelelse om, til hvilken pris partiet er solgt, og hvorhen det skal sendes.

Fordelene ved de synchroniserede auktioner.

En betydelig forenkling og dermed rationalisering af frugtom sætningen er opnået gennem denne særlige auktionsmetode. Uden væsentlige udgifter kommer producenten i forbindelse med den højstbydende i en køberkreds, repræsenterende hele landet; det forøger i høj grad chancen for at kontakte den køber, der er interesseret i det vareparti, vedkommende producent har at sælge. Køberen på sin side behøver ikke at rejse ud til avlerne for at finde de varer, han har brug for, og han spilder heller ikke tid med at finde frem til den billigste sælger af den vare, han ønsker at købe. Allerede om lørdagen før auktionen får de købere, der er interesseret i denne, tilsendt den forannævnte fortegnelse med oplysninger om de tilmeldte partier. De er da på forhånd orienteret om,

Stitse, der viser princippet i de 3 auktioners synchronisering ved hjælp af rigstelefonens ledninger. Avleren får gennem auktionarius forbindelse med den højstbydende køber i en køberkreds, repræsenterende hele landet, alt medens han går derhjemme i det daglige arbejde. Til at »stutte ringen« mangler faktisk kun, at han gennem sin radio kan aflytte auktionen og få et indtryk af den villighed — eller mangel på samme — hvormed budene falder, når hans frugtparti er »under hammeren«.

hvad der vil blive udbudt på auktionen om mandagen, og hvor de forskellige partier befinder sig.

Som allerede nævnt begrænses fragtomkostningerne til det mindst mulige, og dermed også den skade, frugten kan tage ved forsendelsen. Af betydning for producenten er det tillige, at han gennem fastsættelse af en mindstepris kan få sin frugt udbudt uden derfor at være tvunget til også at sælge den. Det har sin betydning, hvis en sælger ønsker at prøve, om det rette tidspunkt er inde for salg af en ganske bestemt sort, der er gangbar i en vis periode. Har han været for tidlig på færde, eller har markedet tilfældigvis været overfyldt den pågældende dag, ligger hans æbler stadigvæk derhjemme, og omkostningerne ved hans »markedsundersøgelse« har været begrænset til den beskedne udgift ved at sende prøve kasserne.

For køberne byder auktionerne en vis sikkerhed for frugtens kvalitet. Svarer den leverede vare ikke til de fremsendte — og ved hammerslaget plomberede — prøver, tager auktionens, d. v. s. avlernes tillidsmand affære, og hans afgørelse er endelig. Avlerne vil til enhver tid være interesseret i, at køberne kan regne med en reel behandling. Det er en forudsætning for, at disse sidste tør byde et parti frugt op i den pris, de skønner forsvarlig. Auktionen garderer på den anden side også sælgerne, bl. a. overfor usolide købere.

Som en yderligere fordel ved den nye auktionsform kan nævnes, at auktionssalæret kun er 3 pct. af salgssummen for sælgeren, intet for køberen. Også emballagespørgsmålet er ordnet på en hensigtsmæssig måde.

Der finder en stor omsætning sted af dansk frugt på de synchroniserede auktioner. De er ikke blot en interessant nydannelse, men tjener det udmærkede formål at virke i såvel producenternes som forbrugernes interesse på samme tid. Omkostningerne reduceres til gavn for begge parter og kan medføre billigere priser for forbrugeren, som derved får mulighed for at øge sit forbrug, hvilket igen er til fordel for producenten.

Der er ydermere det interessante ved denne auktionsform, at den så vidt vides endnu kun er forsøgt i Danmark, men omfattes med stor opmærksomhed, bl. a. af U. S. A. Ikke mindst i lande af stor udstrækning og med udprægede avls- og forbrugscentre må de synchroniserede auktioner være fordelagtige. End ikke landegrænser behøver for så vidt at hindre for-

greningen af et sådant auktionssystem, når blot handelsforholdene er frie.

Systemet er nu prøvet for frugt. Spørgsmålet er, om det ikke kunne bringes i anvendelse med hensyn til omsætningen af andre varegrupper som f. eks. kartofler, kål og lignende lidet holdbare fornødenheder, der produceres landbrugsmæssigt. For visse bærfrugters vedkommende er systemet forlængst bragt i anvendelse ved afsætning af industrifrugt.

Foruden de fordele, som den nye auktionsform rummer, og som er beskrevet foran for æblers vedkommende, er der også andre, måske lige så fremtrædende i økonomisk henseende.

Som forholdet er nu, vil produktionen til forsyning af de store forbrugscentre, byerne, i stor udstrækning komme til at foregå i disses nærhed, bl. a. fordi producenten må indfinde sig på auktionen eller torvet med de varer, han ønsker at sælge. Den nye auktionsmetode medfører imidlertid, at produktionsområdet kan udvides til også at omfatte fjernere beliggende egne med lavere produktionsomkostninger, måske også bedre egnede jorder. Den større forsendelsesafstand vil spille ind, men det behøver ikke absolut at betyde større forsendelsesomkostninger, idet varerne altid vil gå direkte fra producenten eller sælgeren til det sted, hvor den højstbetalende køber skal bruge dem.

Den væsentligste fordel vil dog nok være, at de forskellige markeder kan forsynes efter det behov, der til enhver tid vil være til stede, og som køberne — grossisterne — registrerer gennem deres opkøb. Og for producenten betyder det, at han ikke behøver at kalkulere med et vist beløb som tab ved hjemtagne, senere usælgelige varer. Producentens risiko begrænses til kun at omfatte produktionens størrelse i forhold til det anslåede behov — ikke som nu, hvor han også løber risiko som følge af øjeblikkelig overfyldning af et marked.

En sådan rationalisering af omsætningen vil komme forbrugerne tilgode i form af lavere priser og medføre et konstant øget forbrug til gavn for både forbruger og producent.

C. A. K.
